

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ЦЕНТР ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ
СПЕЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ТЕХНІКИ ТА МАТЕРІАЛІВ

**НАВЧАЛЬНИЙ КУРС З ВИВЧЕННЯ
ЄДИНОГО СПИСКУ ТОВАРІВ
ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ**

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОГО СПИСКУ ТОВАРІВ ПОДВІЙНОГО
ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КРОК ТА
ПОВ'ЯЗАНІ З НИМ ВИКЛИКИ

ІНСТРУКЦІЯ З КОРИСТУВАННЯ ЄДИНИМ СПИСКОМ ТОВАРІВ
ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Керівник проекту: *Сівер О.І.*

Авторський колектив: *Кондратов С.І., Чамата З.О.*

Навчальний курс з вивчення Єдиного списку товарів подвійного використання. Запровадження Єдиного списку товарів подвійного використання в Україні: євроінтеграційний крок та пов'язані з ним виклики. Інструкція з користування Єдиним списком товарів подвійного використання/ Кондратов С.І., Сівер О.І., Чамата З.О. – 38 с.

Дане видання підготовлене Науково-технічним центром експорту та імпорту спеціальних технологій, техніки та матеріалів у зв'язку із запровадженням в Україні Єдиного списку товарів подвійного використання, гармонізованого з аналогічним списком ЄС (Додаток 1 до Регламенту Ради ЄС №428/2009).

Видання є методичним доповненням до навчального посібника «Експортний контроль в системі міжнародної безпеки» та включає як практичні поради з використання Єдиного списку, так і розгляд завдань з його оновлення, враховуючи сучасні підходи та практичні процедури у сфері експортного контролю, які застосовуються в ЄС. Видання розраховано на державних службовців, фахівців та спеціалістів підприємств та організацій України, які працюють у сфері міжнародних передач товарів подвійного використання.

УДК 327.7/623.45
ББК 66.061.44

Всі права захищені. Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якій формі без письмового дозволу власників авторських прав.

© Науково-технічний центр експорту та імпорту спеціальних технологій, техніки та матеріалів, 2018

ISBN 978-966-2003-99-4

Запровадження Єдиного списку товарів подвійного використання в Україні: євроінтеграційний крок та пов'язані з ним виклики

1. Вступ

Як відомо, експортний контроль є важливим інструментом підтримання загального режиму міжнародної безпеки. Метою режимів експортного контролю (ЕК) є збереження міжнародного миру та безпеки, нерозповсюдження зброї масового знищення (ЗМЗ) та засобів її доставки, а також протидія тероризму¹.

Міжнародні режими ЕК забезпечують постійний діалог їх учасників, в ході якого узгоджуються керівні принципи контролю за передачами товарів військового призначення (звичайні озброєння) та пов'язаних з ними товарів подвійного використання (ТПВ), а також ТПВ, які можуть бути використані для створення ЗМЗ та засобів її доставки. Суттєвим елементом режимів експортного контролю є контрольні списки, зокрема списки ТПВ.

Учасники режимів регулярно оновлюють контрольні списки з тим, щоб вони забезпечували максимально можливу відповідь на безпекові загрози та виклики, які формуються в сучасному світі внаслідок впливу таких чинників, як збройні конфлікти, глобалізація економіки, науково-технічний прогрес, загострення проблем тероризму та екстремізму, що змушує світову спільноту залишати проблему нерозповсюдження ЗМЗ та засобів її доставки серед пріоритетних. На процес оновлення та удосконалення списків, з іншого боку, впливають фінансово-економічні фактори, адже незбалансовані обмеження у торгівлі можуть призводити до зниження ефективності роботи не тільки окремих компаній, але й цілих галузей економіки.

При усій різноманітності національних систем експортного контролю останніми роками спостерігається тенденція до значної уніфікації та універсалізації підходів у цій сфері. Важливу роль у цих процесах відіграє Європейський Союз (ЄС), який на практиці намагається відпрацювати модель

---

¹ Експортний контроль в системі міжнародної безпеки /С. П. Галака, О. М. Гришуткін, С. І. Кондратов, Г. М. Перепелиця, О. І. Сівер, Навчальний посібник, Київ, КВІЦ, 2013 стор. 21.

ефективної взаємодії країн-членів спільноти на багатьох напрямках своєї життєдіяльності, взагалі, й у сфері ЕК, зокрема.

Україна заявила про свій стратегічний вибір – шляхом реформ досягти такого розвитку країни, який зробить можливим її інтеграцію до ЄС. Цей процес передбачає, серед основних завдань, гармонізацію національного законодавства до нормативно-правових актів ЄС у т.ч. у сфері ЕК.

Дійсно, відповідні положення, які стосуються питань нерозповсюдження ЗМЗ та експортного контролю, були включені до *Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони*² (далі – Угода про асоціацію). Зокрема, *Статтею 7. Зовнішня та безпекова політика* передбачено «поглиблювати свій діалог і співробітництво та сприяти поступовій конвергенції у сфері зовнішньої та безпекової політики, ... розглядати питання...роззброєння, нерозповсюдження, контролю над озброєннями та експортом зброї...». Крім того, підпункт 2в *Статті 11. Нерозповсюдження зброї масового знищення* встановлює зобов'язання сторін щодо, «подальшого поліпшення системи національного експортного контролю з метою забезпечення ефективного контролю за експортом та транзитом товарів, пов'язаних зі зброєю масового знищення, зокрема кінцевий контроль за технологіями і товарами подвійного використання, а також застосування ефективних санкцій проти порушень режимів експортного контролю»³.

У рамках діяльності, спрямованої на повну імплементацію *Угоди про асоціацію* та покращення позиції України на світовому ринку, ліквідації бар'єрів для українського експорту ТПВ на внутрішній ринок ЄС, які створювалися різними нормативними підходами до експорту ТПВ в Україні та в ЄС, Кабінет Міністрів України постановою від 11.01.2018 №1 «Про внесення змін до Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання» затвердив Єдиний список товарів подвійного

---

² Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Верховна Рада України http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011

³ Див. посилання 2.

використання, максимально наближений до Єдиного списку товарів подвійного використання Європейського Союзу (Додаток 1 до Регламенту ЄС №428/2009).

Ця подія являє собою суттєвий крок, який зробила Україна на шляху до гармонізації національного законодавства у сфері ЕК з відповідними нормативно-правовими актами ЄС. Разом з тим, запровадження єдиного списку зовсім не означає, що роботу за цим напрямом в основному завершено, адже в сучасних умовах, для яких є характерним бурхливий розвиток технологій та науковий прогрес, які відбуваються на тлі ряду глобальних процесів, що загрожують миру та безпеці, контрольні списки режимів ЕК потребують постійного перегляду та оновлення, що накладає достатньо жорсткі вимоги на відповідні механізми та процедури, як на міжнародному, так і на національному рівнях.

У даній публікації коротко розглянуто еволюцію підходів до формування європейського списку ТПВ (ЄСТПВ), фактори і тенденції, що впливали на цей процес, а також коротко сформульовані деякі рекомендації, які, на погляд автора, могли б допомогти використати зарубіжний досвід (насамперед ЄС) в Україні при удосконаленні національної системи ЕК.

2. Контрольні списки режимів ЕК

Будь-які контрольні списки в сфері ЕК складаються на основі контрольних списків (переліків) товарів, які визначаються у рамках кожного з міжнародних режимів ЕК. При оптимізації процедур перегляду та оновлення контрольних списків на національному рівні слід урахувувати практику перегляду списків у рамках режимів (у т.ч. періодичність та строки проведення пленарних засідань у рамках функціонування режимів).

Нижче представлена таблиця, в якій у стислому вигляді надається інформація про контрольні списки міжнародних режимів ЕК та пленарні засідання, на яких приймаються рішення щодо їх оновлення.

Слід зазначити, що контрольний список ТПВ, який застосовують учасники Вассеннаарської домовленості (ВД), у найбільшій мірі відповідає вимогам

комплексності та деталізації. Ймовірно, саме тому цей список послужив основою для більшості національних контрольних списків, а також для списку ТПВ, який використовує ЄС. Крім ЄС структуру списку ВД використовують, наприклад, такі країни, як США⁴ та Сінгапур⁵. А у деяких інших країнах (наприклад, у Великій Британії⁶ та Канаді⁷) структуру контрольних списків ВД було дещо модифіковано.

Таблиця. Режими ЕК: короткі відомості та контрольні списки

Режим ЕК	Призначення або сфера контролю	Коли заснований	Кількість учасників	Строки та періодичність проведення засідань/сесій	Контрольні списки
КЦ ⁸	Створений для трактування п.2 Статті III ДНЯЗ ⁹	1971- 1974	39 країн	Основні функції з питань ЕК в ядерній сфері виконує ГЯП, тому КЦ <i>регулярних засідань не проводить</i>	<i>Вихідний перелік (Trigger List)</i>
ГЯП ¹⁰	Створена для запровадження контролю за постачанням товарів, пов'язаних з ядерною галуззю з метою зміцнення режиму ядерного нерозповсюдження ¹¹	1975	48 країн + 2 спостерігача (Комітет Цангера та ЄС)	Пленарні засідання, проводяться <i>раз на рік</i> , як правило, <i>у червні</i> . У рамках ГЯП працюють Консультативна група (2 засідання на рік) та Групи технічних експертів (засідання - за потреби)	<i>Додаток А (Annex A) до Керівних принципів ГЯП (Guidelines)</i> складається з 2-х частин: I – уточнення <i>Вихідного переліку</i> (товари «ядерного експорту»); II – ТПВ, що мають відношення до ядерної діяльності
ВД ¹²	Міжнародні передачі звичайних озброєнь та пов'язаних з ними ТПВ	19 грудня 1995	42	Пленарна сесія проводиться <i>раз на рік у грудні</i> у Відні (Австрія). Крім того у рамках ВД працюють: <ul style="list-style-type: none"> – Політична робоча група (засідання у квітні/травні та жовтні) – Експертна група (вносить зміни у контрольні списки) збирається 3 рази на рік (березень/квітень, червень та вересень) – Група з ліцензування (1 раз на рік – червень/липень) 	Список товарів військового призначення (ТВП) та Список ТПВ, який включає 9 категорій: <ol style="list-style-type: none"> 1. Спеціальні матеріали та пов'язане з ними обладнання 2. Оброблення матеріалів 3. Електроніка 4. Комп'ютери 5. Зв'язок 6. Датчики та лазери 7. Навігаційне обладнання та авіаційна електроніка 8. Морська справа 9. Авіакосмічна промисловість та рушійні установки Крім того, зазначені списки доповнені ¹³ <ol style="list-style-type: none"> 1. Списком чутливих товарів 2. Списком дуже чутливих товарів

⁴ Overview of U.S. Export Control System / <https://www.state.gov/strategictrade/overview/>

⁵ List of Dual-use Goods / <https://www.customs.gov.sg/businesses/strategic-goods-control/strategic-goods-control-list/list-of-dual-use-goods>

⁶ UK Strategic Export Control Lists / <https://www.gov.uk/guidance/uk-strategic-export-control-lists-the-consolidated-list-of-strategic-military-and-dual-use-items>

⁷ Canada, Export Control Lists <http://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/SOR-89-202.pdf>

⁸ Комітет Цангера <http://www.zanggercommittee.org/>

⁹ Тобто того, що у ДНЯЗ визначено, як «устаткування, як матеріали, спеціально призначені чи підготовлені для обробки, використання або виробництва спеціального матеріалу, що розщеплюється».

¹⁰ Група ядерних постачальників, <http://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/guidelines>

¹¹ Це відбулося під впливом ядерних випробувань, проведених Індією у травні 1974 р.

¹² Вассенаарська домовленість, <http://www.wassenaar.org/>

¹³ Критерії віднесення до зазначених списків див. у документі http://www.wassenaar.org/wp-content/uploads/2015/06/Criteria_for_selection_of_sl_vsl.pdf

РКРТ ¹⁴	Призначений для обмеження розповсюдження обладнання, матеріалів і технологій, що можуть бути використані для виготовлення засобів доставки ЗМЗ	1987	35	Основний орган режиму, пленарні засідання, відбуваються раз на рік, як правило, у жовтні . Працюють 3 підгрупи: – з питань обміну інформацією – ліцензування і правозастосування – технічних експертів.	Контрольний список є Додатком (<i>Annex</i>) до <i>Керівних принципів передачі ракет та ракетних технологій (Guidelines for Sensitive Missile-Relevant Transfers)</i> . Список має 2 частини ¹⁵ : товари <i>Категорії I</i> і товари <i>Категорії II</i> .
АГ ¹⁶	Створена з метою недопущення розробки та розповсюдження хімічної та біологічної зброї	1985	42 країни + ЄС	Пленарні засідання проводяться раз на рік, як правило, в червні .	Учасники АГ використовують 5 списків і переліків: – Перелік ЕК (<i>Матеріали-прекурсори ХЗ</i>) ¹⁷ – Контрольний перелік виробничих засобів і обладнання для виготовлення хім. сполук подвійного використання і пов'язаних з ними технологій і ПЗ ¹⁸ – Контрольний перелік біологічного обладнання подвійного використання і пов'язаних з ним технологій і ПЗ – Список збудників захворювань людини і тварин – Перелік збудників захворювань рослин

3. Ретроспективний погляд на розвиток підходів ЄС до формування та оновлення списку ТПВ

З огляду на євроінтеграційний курс, заявлений нашою країною, у контексті теми публікації особливий інтерес представляє еволюція підходів європейського співтовариства до перегляду та внесення змін у єдиний список ТПВ, а також те, яким чином ЄС та його органи управління, відповідні органи країн-членів намагаються розв'язувати проблеми та реагувати на виклики, які постають перед ними у цій сфері. Розгляд цих питань може виявитися корисним при синхронізації процедур оновлення українського Єдиного списку товарів подвійного використання (далі – УЄСТПВ) із процедурами внесення змін до європейського списку ТПВ (Додатку I до Регламенту 428/2009), що сприятиме співробітництву України та ЄС у безпековій і торгівельно-економічній сферах.

При цьому необхідно згадати деякі важливі фактори, дія яких в останні десятиліття спричинила вирішальний вплив на глобальну безпеку та економіку, взагалі, та на сферу нерозповсюдження ЗМЗ і ЕК, зокрема.

Упродовж 1990-х років минулого століття відбувалися складні міжнародні процеси, які безпосередньо стосувалися питань розповсюдження ЗМЗ. Дійсно, на

¹⁴ Режим контролю за ракетними технологіями <http://mtrc.info/>

¹⁵ Категорія I – закінчені ракетні системи, що здатні доставляти корисне навантаження вагою не менше 500 кг на відстань не менше 300 км; Категорія II - закінчені ракетні системи, що здатні доставляти корисне навантаження вагою до 500 кг на відстань до 300 км, а також відповідні ТПВ (для точного визначення див. посилання 10)

¹⁶ Австралійська група

¹⁷ хімічної зброї

¹⁸ програмного забезпечення

початку цього десятиліття на карті світу зникла ядерна держава – СРСР, що засвідчило розпад двополярної системи глобальної безпеки. В результаті під питанням опинилося подальше існування режиму нерозповсюдження ядерної зброї. В цей же період була усвідомлена загроза, яку становив незаконний обіг ядерних матеріалів і технологій у зв'язку із послабленням державного контролю за ними. Разом з тим, у таких складних умовах міжнародному співтовариству вдалося зберегти режим ядерного нерозповсюдження зокрема завдяки приєднанню до ДНЯЗ таких країн, як ЮАР, Україна, Білорусь та Казахстан, які під серйозним зовнішнім тиском відмовилися від своїх ядерних арсеналів.

У цей же період, коли у нових незалежних державах, колишніх республіках СРСР, відбувалися складні трансформаційні процеси, що значно послабили спроможність державних органів контролювати безпеку арсеналів ЗМЗ та відповідних матеріалів і обладнання, значно зросли ризики, пов'язані з розповсюдженням хімічної та біологічної зброї.

Все це відбувалося на тлі швидкого загострення загроз тероризму та екстремізму, яким супроводжувався розпад системи глобальної безпеки. Тим не менше, певний період часу світова спільнота продовжувала приділяти основну увагу проблемі розповсюдження ЗМЗ за участі лише державних акторів. Ситуація кардинально змінилася лише після терористичних актів 11 вересня 2001 р. Саме після них міжнародне співтовариство почало активно вживати комплексних заходів, спрямованих на запобігання потрапляння зброї і матеріалів масового знищення до рук терористів та екстремістів (недержавних акторів). Було прийнято цілу низку міжнародних документів, як на рівні ООН, так і на рівні ЄС. Серед згаданого у контексті теми, що обговорюється слід назвати таке:

- *План дій для реалізації базових принципів для Стратегії ЄС проти розповсюдження зброї масового знищення (червень 2003 р.)*¹⁹;

---

¹⁹ Action Plan for the Implementation of the Basic Principles for an EU Strategy against Proliferation of Weapons of Mass Destruction <http://www.sussex.ac.uk/Units/spru/hsp/documents/2003-0616%20Action%20plan.pdf>

- *Стратегія ЄС проти розповсюдження зброї масового знищення* (грудень 2003 р.)²⁰, що включила конкретні положення щодо посилення заходів з ЕК; а також
- Резолюцію 1540 РБ ООН від 24 квітня 2004 р.²¹, яка, серед іншого, зобов'язала держави-члени ООН вживати усіх заходів (у т.ч. у сфері ЕК), щоб зброя і матеріали масового знищення не потрапили до недержавних акторів.

Що стосується саме ЕК та європейських списків ТПВ, то останні вводилися в дію шляхом прийняття у згаданий період таких актів ЄС:

- Рішення Ради (ЄС) 94/942/CFSP від 19 грудня 1994 р.²²;
- Регламенту Ради (ЄС) No 3381/94 від 19 грудня 1994 р.²³, яким було встановлено режим Співтовариства у сфері **контролю над експортом товарів подвійного використання**;
- Регламенту (ЄС) No 1334/2000 від 22 червня 2000 р., яким було встановлено режим Співтовариства в сфері експортного контролю **товарів і технологій подвійного використання**²⁴.

Зокрема, останній у переліку документ включав список ТПВ як додаток, і зміни у контрольних списках, які приймалися у рамках режимів ЕК, вносилися саме у додатки до згаданого регламенту ЄС. Востаннє додаток до даного регламенту було змінено у жовтні 2008 року.²⁵

Наступним етапом розвитку підходів ЄС до контролю ТПВ можна вважати прийняття чинного Регламенту Ради (ЄС) No 428/2009 від 5 травня 2009 р., яким було встановлено режим співтовариства **у сфері контролю за експортом, передачами ТПВ, брокерською діяльністю щодо ТПВ та їх транзитом**.

²⁰ EU STRATEGY AGAINST PROLIFERATION OF WEAPONS OF MASS DESTRUCTION
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2004/august/tradoc_118532.en03.pdf

²¹ United Nations Security Council Resolution 1540 [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1540%20\(2004\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1540%20(2004))

²² 94/942/CFSP: Council Decision of 19 December 1994 on the joint action adopted by the Council of the basis of Article J.3 of the Treaty on European Union concerning the control of exports of dual-use goods
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31994D0942>

²³ COUNCIL REGULATION (EC) No 3381/94 of 19 December 1994 setting up a Community regime for the control of exports of dual-use goods <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31994R3381>

²⁴ Council Regulation (EC) No 1334/2000 of 22 June <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32000R1334>

²⁵ Див. Council Regulation (EC) No 1167/2008 of 24 October 2008

У зв'язку з прийняттям цього документу звертає на себе увагу, як поступово відбувалося розширення сфери контролю у порівнянні з попередніми актами ЄС, виданими у 1994 та 2000 роках.

Оскільки список ТПВ, представлений у додатку до чинного регламенту ЄС, став основою для створення УЄСТПВ доцільно дещо детальніше розглянути додатки до Регламенту 438/2009 та процедури їх оновлення.

4.Регламент Ради (ЄС) No 428/2009 та процедури його оновлення

Регламент ЄС, що розглядається, включає чотири додатки, а саме:

- Додаток I (*Annex I*): Список ТПВ, на експорт яких потрібен дозвіл;
- Додаток II
- (a-f): Список ТПВ, на експорт яких потрібен генеральний дозвіл Співтовариства;
- (g): Список ТПВ, виключених з попереднього списку;
- Додаток III : Форми заяв на отримання дозволів;
- Додаток IV: Список ТПВ, на експорт яких потрібен дозвіл на експорт в межах ЄС.

Перше оновлення списку ТПВ (Додатку I) затверджувалося Європейським Парламентом. Процедура у такому форматі виявилася дуже тривалою, і на її виконання пішло майже три роки. У подальшому право затверджувати зміни до списку ТПВ було делеговано Європейській Комісії (ЄК), і з того часу в рамках цієї процедури послідовно здійснюються такі кроки:

1. У вересні поточного року на основі інформації про зміни у всіх списках міжнародних режимів ЕК за попередній рік приймається рішення про внесення змін до Додатку I до Регламенту 428/2009.
2. У жовтні поточного року зазначене у п.1 рішення публікується в офіційному журналі ЄС (*Official Journal of the European Union*²⁶).

---

²⁶ <http://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law.html>

3. Наприкінці грудня поточного року рішення про внесення змін до Додатку I до Регламенту 428/2009, які враховують зміни у контрольних списках режимів за попередній рік, набуває чинності.

Деталі щодо процедур оновлення списку ЄС заслуговують на увагу з тієї точки зору, що Україні було б доцільно не тільки гармонізувати нормативну базу ЕК ТПВ, але й у максимально можливий спосіб синхронізувати виконання відповідних процедур оновлення УЄСТПВ.

5. Удосконалення нормативно-правової бази ЄС у сфері ЕК у світлі нових загроз та викликів

ЄС приділяє серйозну увагу оновленню та вдосконаленню системи ЕК, включаючи її нормативно-правову базу і, зокрема, Регламент 428/2009. Більш того, Стаття 25 Регламенту зобов'язує ЄК здійснювати аналіз дії цього акту та за результатами аналізу вносити пропозиції щодо коригування Регламенту. У рамках цієї діяльності ЄК підготувала спеціальне *Повідомлення (Communication) до Європейської Ради та Європейського Парламенту*, в якому зробила огляд політики Співтовариства у сфері ЕК з точки зору досягнення балансу між забезпеченням безпеки та конкурентоспроможністю економіки ЄС у світі, що змінюється²⁷.

Привертає увагу фундаментальний підхід ЄК при підготовці згаданого вище документу. Дійсно, його прийняттю передувало широке обговорення усіх заінтересованих сторін. Зокрема, ЄК провела широкі публічні дискусії щодо політики ЄС у сфері ЕК, опублікувавши з цією метою *Зелену книгу щодо європейської системи ЕК*²⁸. На основі обговорення інформації, представленої у *Зеленій книзі*, було підготовлено *Робочий документ персоналу ЄК*, в якому були узагальнені основні проблеми, підняті більш ніж 100 представниками заінтересованих сторін з усіх країн-членів та усіх галузей економіки. За

---

²⁷ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT. The Review of export control policy: ensuring security and competitiveness in a changing world
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/april/tradoc_152446.pdf.

²⁸ GREEN PAPER / The dual-use export control system of the European Union: ensuring security and competitiveness in a changing world / COM(2011) 393 of 30 June 2011 / http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/june/tradoc_148020.pdf

результатами обговорення було підготовлено *Доповідь до Європейського Парламенту та Європейської Комісії*²⁹, яка була ухвалена у жовтні 2013 р.

Знайомство з цим документом може бути корисним і для українських суб'єктів процесу міжнародних передач ТПВ, оскільки у документі проблеми ЕК розглядаються у глобальному вимірі з точки зору швидких змін у сфері безпеки, в технологічній та економічній сферах, що є характерним для сучасного світу і має бути врахованим не тільки в ЄС, але й в Україні, тим більше, що наша країна прагне приєднатися до Євросоюзу.

Нижче представлені деякі положення цього документу, які, на думку автора, доцільно мати на увазі при удосконаленні системи ЕК ТПВ в Україні.

Зазначена *Доповідь* окреслює як вже існуючі загрози та виклики безпеці, що еволюціонують, так і нові, спричинені дією ряду глобальних факторів і процесів.

Документ містить **перелік нових загроз та ризиків, а також загроз та ризиків, що еволюціонували**. Першою у цьому переліку стоїть більш ніж актуальна ***загроза розповсюдження ЗМЗ***. Натомість «***торгівля чутливими товарами***» названа серед основних каналів, які використовують проліфератори при виконанні ними прихованих програм з виробництва ЗМЗ.

Глобалізація та зростаюча активність недержавних акторів, які беруть участь у виконанні прихованих програм з розповсюдження ЗМЗ призводять до злиття незаконних видів діяльності, коли, наприклад, наркоторговець може діяти як терорист або як проліфератор і навпаки.

Проліфератори можуть ***використовувати вразливості, які існують у глобалізованих і взаємопов'язаних системах торгівлі та обміну інформацією***, уникаючи контролю шляхом використання у торгівельних операціях різноманітних недержавних акторів (підставних і необізнаних щодо вимог ЕК операторів, постачальників, фінансових компаній, науково-технічних організацій тощо), а також переміщуючи чутливі товари через місцеві організації та/або перевантажувальні хаби із низьким рівнем забезпечення безпеки.

---

²⁹ REPORT FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT on the implementation of Regulation (EC) No 428/2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfer, brokering and transit of dual-use items /COM(2013) 710 of 16 October 2013 / <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2013/EN/1-2013-710-EN-F1-1.Pdf>

Іншим важливим фактором, що впливає на характер загроз та ризиків, є **стрімкий науково-технологічний розвиток.**

Технологічні інновації та швидкість науково-технічного прогресу спричиняють виникнення нових ризиків розповсюдження, викликаних, між іншим, тим, що інформація про конструкцію зброї та її виробництво стала доступною для значно більших груп людей. Останніми роками з'явилися «кіберзасоби» для тотального нагляду за людьми, для відстеження, моніторингу та перехоплення персональної інформації. З огляду на це кібербезпека визнана критично важливою для ЄС, а «***кібер-розповсюдження***» стало важливим виміром політики євроспільноти у сфері ЕК.

У документі відзначено також, що в сучасних умовах експортні операції ***все менше здійснюються шляхом транспортування і все більше – шляхом передачі даних та іншої інформації.*** У вік хмарних обчислень інформаційні потоки, які містять інформацію про чутливі технології, можуть використовуватися для виробництва необмеженої кількості чутливих товарів, що являє собою дуже серйозну проблему для експортного контролю, насамперед внаслідок неможливості застосовувати контроль на кордоні, а також у зв'язку із серйозними труднощами, які виникають у компаній при забезпеченні внутрішньофірмового контролю (наприклад, внаслідок складної ІТ-архітектури компанії, технічного співробітництва із зарубіжними партнерами, переміщень спеціалістів компаній тощо). ***У порівнянні з фізичним переміщенням товарів і технологій випереджувальними темпами збільшуються обсяги їх невідчутних передач.***

Гостро стоїть проблема досягнення балансу між принципом відкритості у науково-дослідній діяльності, застосування якого є запорукою швидкого прогресу, та вимогами безпеки. У багатьох випадках це є надскладним завданням для державних органів.

Глобалізація світової економіки суттєво підвищує ***роль глобальних ланцюгів постачання,*** загострюючи необхідність захисту законної торгівлі від ризиків, пов'язаних з усе більшим ускладненням торговельних потоків, яке

проявляється у збільшенні частки дематеріалізованих торгівельних операцій, багатократному зростанні транскордонних операцій, інвестицій, послуг, передач ноу-хау та переміщення спеціалістів, залучених у виробництві відповідних товарів. Участь численних компаній-посередників, підставних компаній, бурхливе зростання обсягів надання он-лайн послуг різко збільшили кількість і різноманітність акторів і видів діяльності, які мають відношення до торгівлі товарами, чутливими з точки зору розповсюдження.

Останніми роками *швидко змінюється профіль високотехнологічних галузей промисловості*. Технологічний прогрес призводить до *суттєвого розмивання меж між товарами виключно цивільного призначення, ТПВ і ТВП*. В результаті, останніми роками торгівля ТПВ постійно розширюється і, за офіційними даними ЄС³⁰, складає 2,5% експорту співтовариства. *Заходи з ЕК суттєво впливають на конкурентоспроможність європейської продукції у порівнянні з третіми країнами* особливо, коли йдеться про інноваційні технологічні напрями виробництва.

Намагаючись *досягнути оптимального балансу між вимогами безпеки і торгівлею*, ЄС націлюється на модернізацію системи ЕК, оскільки вона не може залишатися ефективною, перебуваючи у незмінному стані. Співтовариство поставило ціль *розробки інтегрованої моделі стратегічної торгівлі, основаної на оцінці ризиків*.

Зазначена модель передбачає створення нових стимулів для розвитку за такими напрямами:

- Оснований на аналізі ризиків *перегляд балансу між необхідністю регулювання торгівлі та скороченням регуляторного навантаження* для забезпечення чіткості та пропорційності вимог законодавства.
- *Запровадження інтегрованого підходу для посилення узгодженості усіх стовнів ЕК* (законодавство, ліцензування, імплементація, правозастосування, роз'яснювальна робота) шляхом створення *єдиної мережі контролю ЄС*.

---

³⁰ Див. посилання 29

- *Забезпечення прозорості у відношеннях усіх заінтересованих сторін та розширення їх залучення до процесу прийняття рішень щодо ЕК з відведенням суттєво більшої ролі приватному сектору* має стати ключовим моментом у розвитку та застосуванні інтегрованого підходу, що забезпечить оптимізацію використання ресурсів та виконання вимог до внутрішньофірмового контролю.
- *Розповсюдження має очевидний міжнародний контекст, тому ЄС передбачає активізацію своєї ролі на міжнародній арені, у зміцненні багатосторонніх інструментів ЕК, розвитку співробітництва з питань ЕК зі своїми ключовими партнерами.*

Серед визначених ЄС пріоритетів у розвитку єдиної інтегрованої моделі стратегічної торгівлі ЄС у контексті даної публікації звертають на себе увагу такі моменти:

Одним з пріоритетів передбачена відповідність системи ЕК новим підходам до забезпечення безпеки, які мають ув'язати *вплив на безпеку нових технологій і нових ТПВ, що виникають у кількостях, які ніколи не спостерігалися досі.* Це вимагає таких дій, які враховують *зникнення меж між внутрішньою та зовнішньою безпекою* та необхідність реагувати на ризики, вплив яких розповсюджується через кордони та юрисдикції.

У зв'язку з цим, в документі підкреслено, що необхідно досягти прогресу в *реалізації підходу, в основі якого лежить «безпека людини» та визнання нерозривного зв'язку між безпекою та правами людини.*

Беручи до уваги зазначений вище **пріоритет**, ЄС буде розвивати «технологічні можливості реагування» на нові виклики, шляхом участі в обговоренні змін до контрольних списків, щоб дати адекватну відповідь на появу таких нових технологій, як хмарні обчислення, адитивне виробництво (3D-друк), нанотехнології тощо). У рамках цієї діяльності зусилля будуть спрямовані *на розробку ефективних інструментів реагування на використання кіберпростору для цілей розповсюдження.* Крім того, ЄК вивчає варіанти сприяння розробці *спеціальної стратегії забезпечення «нематеріального*

контролю» для реагування на виклики та ризики, які створюють невідчутні передачі технологій.

Також до пріоритетів віднесено **сприяння конвергенції експортного контролю та глобального характеру ланцюгів постачання**, адже відмінності у стандартах контролю, характерні для третіх країн, викривляють конкуренцію та створюють слабкі ланки у ланцюгах постачання, чим можуть скористатися проліфератори. Таким чином, ЄС буде намагатися досягти глобального ефективного контролю для глобальних ланцюгів постачання. У рамках відповідних зусиль розглядається можливість створення ефективного механізму з **регулярного оновлення контрольних списків ЄС**, залучаючи для цього досвід національних органів, що має забезпечити відповідність контрольних списків стану технологічних розробок та торговельним змінам, а також мінімізувати викривлення конкуренції, викликані застарілими списками.

Ще одним пріоритетним напрямом визнана **підтримка ефективної та послідовної діяльності з імплементації заходів з експортного контролю та правозастосування**. Крім цілого ряду заходів, спрямованих на підвищення рівня взаємодії, координації дій та обміну інформацією у рамках розвитку *Мережі експортного контролю ЄС*, передбачається більше уваги приділити розбудові можливостей ЄС щодо виявлення порушень вимог ЕК, для чого пропонується удосконалити і розширити **цільове навчання та підготовку кадрів з числа державних службовців, митників, прикордонників** для підвищення їх спроможності з точки зору запобігання торгівлі чутливими товарами та виявлення їх переміщення через кордони.

Крім того, у документі спеціально підкреслюється **ключова роль розвитку державно-приватного партнерства у забезпеченні безпеки глобальних ланцюгів постачання**.

Згодом ЄК провела ряд обговорень та внесла зміни у розглянутий документ. Остаточний варіант Повідомлення ЄК прийняла у квітні 2014 р.³¹, тим самим

---

³¹ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Review of export control policy: ensuring security and competitiveness in a changing world / COM(2014) 244 final, 24.4.2014.
<http://europeanmemoranda.cabinetoffice.gov.uk/files/2014/09/12644-14.pdf>

затвердивши конкретні варіанти політики щодо перегляду режиму ЕК ЄС та його адаптації до технологічного, економічного та політичного середовища, які швидко змінюються. У 2015 р. було проведено оцінку впливу можливих варіантів політики, окреслених у Повідомленні з тим, щоб визначити найбільш прийнятні регуляторні та нерегуляторні заходи для їх подальшого запровадження в ЄС.

На даний момент в ЄС триває процес широкого обговорення шляхів удосконалення системи ЕК, у т.ч. підходів до формування списку ЄС для контролю ТПВ, які представлені у підготовленому Європейською Комісією документі під назвою *«Пропозиція для Регламенту Європейського Парламенту та Європейської Ради, яким встановлюється режим Союзу щодо контролю експортних операцій, передач, брокерської діяльності, технічної допомоги і транзитних операцій, пов'язаних з товарами подвійного використання (оновлена)»*³² від 28 вересня 2016 р.

До обговорення цього документу Європейська Комісія залучає усі заінтересовані сторони, включаючи представників громадянського суспільства. Зокрема, розгляду положень *Пропозиції* було присвячене спеціальне пленарне засідання недавнього міжнародного *Форуму з питань експортного контролю*³³, який було скликано 19 грудня 2017 р. у Брюсселі (Бельгія).

У пояснювальному меморандумі до *Пропозиції* сказано, що вона зробить *«внесок у мир та безпеку, а також вільну і чесну торгівлю та у захист прав людини»*. Запровадження заходів, передбачених *Пропозицією*, сприятиме виконанню *Європейської стратегії безпеки*³⁴ і стане відповіддю на висновки Європейської Ради стосовно нових викликів, які створює розповсюдження ЗМЗ³⁵. Крім того, *Пропозиція* активізує зусилля ЄС щодо запобігання потраплянню чутливих товарів до рук недержавних акторів, що таким чином

---

³² Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL setting up a Union regime for the control of exports, transfer, brokering, technical assistance and transit of dual-use items (recast) / http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/september/tradoc_154976.pdf

³³ 2017 EXPORT CONTROL FORUM Agenda / http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/november/tradoc_156404.pdf

³⁴ The European Security Strategy adopted by the European Council on 12 December 2003.

³⁵ Council Conclusions on ensuring the continued pursuit of an effective EU policy on the new challenges presented by the proliferation of weapons of mass destruction (WMD), 21 October 2013.

стане внеском у боротьбу з тероризмом. Більш того, у світлі тенденції до розмиття меж між цивільним і оборонним секторами, положення *Пропозиції* стануть частиною зусиль ЄС у протидії гібридним загрозам³⁶. *Пропозиція* повністю відповідає цілі торгової політики ЄС – «сприяти конкурентоспроможності та зменшити деформації у торгівлі та заявленій модернізації політики ЄС у сфері експортного контролю товарів подвійного використання, включаючи запобігання використанню цифрових систем нагляду та втручання, що має своїми наслідками порушення прав людини»³⁷.

У цьому документі ЄК сформулювала ключові напрями запропонованої політики з метою реалізації концепцій «безпека людини» (*human security*), «оптимізована архітектура ліцензування» (*optimized licensing architecture*) та «конвергенція заходів з контролю» (*convergence of controls*)³⁸. Зокрема, цим документом ЄК відреагувала на занепокоєність Європейського Парламенту та Європейської Ради щодо розповсюдження технологій кібернагляду (*cyber-surveillance technologies*), які можуть бути використані у цілях, що порушують права людини та можуть загрожувати цифровій інфраструктурі ЄС.

Розв'язання цієї проблеми передбачене вжиттям заходів у двох напрямках:

- включення технології кібер-нагляду до списку як нової категорії ТПВ;
- за допомогою розширення сфери застосування принципу *catch-all*.

І якщо значна частина технологій кібер-нагляду вже включена до Додатку 1 (Annex 1), тобто до Списку ТПВ на виконання Вассенаарської домовленості, а ті, що дійсно додані у *Пропозиції ЄК*, призначені для цілей правоохоронних і розвідувальних органів, то найбільше занепокоєння компаній ЄС, які спеціалізуються у випуску обладнання для кібер-нагляду, викликає урахування міркувань захисту прав людини при застосуванні принципу *catch-all*³⁹.

³⁶ OJ L 164, 22.06.2002, p. 3 / <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2002:164:TOC>

³⁷ "Trade for All" Communication, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS /Trade for All /Towards a more responsible trade and investment policy / <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EN/1-2015-497-EN-F1-1.PDF>

³⁸ Modernization of the EU export control system: What's next? Bert Gevers, Megan Gajewski Barnhill & Jochen Vankerckhoven, 28 October 2016. (I) / <http://www.worldtradecontrols.com/modernization-of-the-eu-export-control-system-whats-next-i/>

³⁹ Для повноти картини слід зауважити, що не всі експерти підтримують пропозицію щодо введення ЄС в односторонньому порядку ліцензійних вимог урахування міркувань про порушення прав людини при експорті товарів, пов'язаних з технологіями

Наразі, дискусія щодо шляхів розвитку системи ЕК в ЄС ще триває, і з огляду на євроінтеграційні прагнення України, українським суб'єктам міжнародних передач ТПВ доцільно відслідковувати і аналізувати процеси і тенденції, що спостерігаються в ЄС у сфері ЕК, взагалі, й у торгівлі ТПВ, зокрема.

У наступному розділі представлені деякі міркування стосовно шляхів удосконалення національної системи ЕК в Україні, виходячи з наведеного вище розгляду процесів і тенденцій, що спостерігаються в цій сфері в європейському співтоваристві, а також з особистого досвіду автора, набутого під час підготовки попередніх версій проекту УЄСТПВ.

6. Деякі організаційно-правові аспекти удосконалення державної системи ЕК в Україні

Виходячи із зафіксованих в *Угоді про асоціацію* зобов'язань нашої держави щодо подальшого удосконалення системи національного експортного контролю, 11 січня 2018 р. Україна запровадила *Єдиний список товарів подвійного використання*, гармонізований з аналогічним списком ЄС, і це, безумовно, є серйозним кроком в євроінтеграційному напрямі.

Разом з тим, розгляд процесів, які відбуваються у цій сфері в ЄС, положення документів, підготовлених ЄК з метою удосконалення системи експортного контролю співтовариства, показують, що євроспільнота приділяє велику увагу забезпеченню здатності зазначеної системи *ефективно реагувати на швидкі зміни* у безпековому, економічному і технологічному середовищах, що, серед іншого, включає *вчасне оновлення контрольних списків*. Сприяти цьому має запровадження ефективних процедур і механізмів перегляду списків.

Це міркування у повній мірі має бути віднесено і до державної системи ЕК України. Виходячи з цього, прийняття Кабінетом Міністрів України УЄСТПВ має стимулювати вдосконалення існуючих і запровадження (там, де це необхідно) нових процедур і механізмів, що повинні сприяти швидкому та ефективному оновленню нормативно-правової бази у цій сфері. Тобто,

---

кібер-нагляду, посилаючись на те, що це може завадити використанню легітимного обладнання для швидкого реагування на кібер-атаки.

гармонізацію національного законодавства у сфері ЕК з європейським, не може бути зведена лише до однократного запровадження того чи іншого інструменту, яким є УЄСТПВ, вона потребує постійної роботи, у т.ч. вжиття певних організаційно-правових заходів, спрямованих на удосконалення процедур оновлення відповідних списків.

Розробці конкретних пропозицій щодо запровадження таких процедур і механізмів, на погляд автора, могло б сприяти проведення широкої дискусії щодо змісту, етапів, а також кола учасників процесу оновлення УЄСТПВ із залученням до неї усіх заінтересованих сторін, а також запрошенням європейських експертів. Такий підхід повністю відповідав би зазначеним у документі ЄК пріоритетам 3 і 4 у розвитку системи ЕК європейського співтовариства⁴⁰. У разі організації такої дискусії одним з питань для обговорення, на думку автора, мало б стати питання визначення **правових підстав для запуску процедури оновлення списку ТПВ**. Національна практика останніх років показала, що тут можливі два варіанти:

1. УЄСТПВ оновлюється на основі офіційних документів ЄС (публікація в офіційному журналі Співтовариства⁴¹).
2. УЄСТПВ оновлюється на основі офіційних повідомлень про рішення, прийняті на пленарних сесіях/засіданнях режимів ЕК.

Очевидно, що обидва варіанти можуть мати свої плюси й мінуси. Зокрема, перевагою першого з них, очевидно, буде максимальна синхронізація процедур оновлення списку з процедурами ЄС, а значить, і постійне забезпечення наявності спільного «правового поля» у стосунках з європейськими торговими партнерами.

Другий варіант дозволяє максимально швидко вносити зміни в УЄСТПВ у зв'язку із змінами у контрольному списку того чи іншого режиму ЕК, не очікуючи підготовки підсумкового переліку змін в контрольних списках усіх режимів, як це робиться в ЄС. Але при цьому можуть виникати проблеми у стосунках з європейськими партнерами, коли зміни до європейського списку і до

---

⁴⁰ Див. посилання 31.

⁴¹ Див. посилання 26.

УЄСТПВ будуть внесені з певною різницею у часі. Крім того, у такому випадку внесення змін до списку ТПВ потребувало б повторення такої процедури кілька разів на рік, що також може викликати певні затримки у затвердженні відповідних документів і, таким чином, нівелювати вигравш у часі.

У будь-якому випадку цю процедуру доцільно докладно обговорити з усіма заінтересованими сторонами для обрання оптимального для даних умов варіанту, який потім має бути зафіксованим у нормативному документі (наприклад, наказі ДСЕКУ або Мінекономрозвитку), що забезпечить легітимність, прозорість і передбачуваність процедури і буде сприяти процесам планування у цій сфері, створенню необхідної атмосфери для ведення бізнесу, а також розбудові ДПП. Процедури внесення змін до УЄСТПВ мають базуватися на загально визнаних управлінських підходах, передбачаючи, зокрема, розподіл сфер відповідальності, компетенції і повноважень.

Серйозною проблемою у процесі оновлення контрольних списків, на погляд автора, було і залишається забезпечення адекватного **перекладу змін, які будуть вноситися до списків, у т.ч. до УЄСТПВ.** Про величезний вплив бурхливого розвитку науки і технологій на сферу ЕК було сказано вище. Стрімкий прогрес у цій сфері супроводжується появою нових термінів і понять, що знаходить своє відображення в процесі оновлення списків ТПВ – суттєва частина змін, які вносяться до контрольних списків режимів ЕК та ЄСТПВ, пов'язана саме з новою термінологією. Це має бути враховано у підготовці проектів нормативних документів щодо внесення змін до УЄСТПВ, зокрема в процесі визначення українських еквівалентів для нових термінів, понять і формулювань. Очевидно, що для забезпечення адекватного сучасним вимогам рівня перекладу змін, які мають бути внесені до УЄСТПВ, слід об'єднати зусилля перекладачів, експертів, інженерів, науковців і державних службовців. Практика підготовки попередніх версій проекту УЄСТПВ дозволяє стверджувати, що хоча така робота й ведеться, але вона не формалізована, внаслідок чого іноді набуває дещо стихійного характеру. Покращити ситуацію на цьому напрямі могло б створення та офіційне

затвердження персонального складу⁴² пулів перекладачів та експертів, які можуть залучатися до роботи з оновлення контрольних списків з ЕК. Одним з підходів до формування таких пулів могла б стати їх організація навколо певного режиму ЕК. Якщо звернутися до європейського досвіду, то формування пулів експертів розглядається, як один з напрямів посилення можливостей європейського співтовариства у сфері ЕК⁴³.

Останнім часом провідні країни світу та їх об'єднання у своїй діяльності щодо забезпечення безпеки все більше уваги приділяють розвитку партнерських стосунків з приватним сектором. *Розвинуте державно-приватне партнерство (ДПП) визнається ключовою умовою успішного протистояння загрозам і ризикам на національному та міжнародному рівнях.* І діяльність у сфері ЕК не є виключенням. Розвитку ДПП у сфері ЕК в європейському співтоваристві відводять ключову роль⁴⁴. На жаль, Україна на цьому напрямі знаходиться лише на початку свого шляху. Державі слід серйозно переглянути підходи до можливостей розвитку дійсно партнерських стосунків з приватним сектором у сфері безпеки, включаючи ЕК. Найкращий зарубіжний досвід показує, що надійною основою такого розвитку є залучення приватного сектору до процесу прийняття рішень, а також налагодження ефективного обміну інформацією між державними органами та промисловістю (операторами). У цьому контексті слід лише вітати ініціативу приватних виробників та експортерів продукції військового призначення і ТПВ, які наприкінці 2016 р. утворили *Лігу оборонних підприємств України*⁴⁵, яка може стати партнером держави в сфері національної безпеки і оборони, включаючи ЕК. З огляду на заявлену ціль - гармонізацію підходів до безпекової політики з підходами ЄС - державним органам слід більш активно створювати умови для появи та розвитку аналогічних об'єднань та розвивати з ними партнерські стосунки.

У контексті теми, що обговорюється, характерним є те, що згадана *Ліга оборонних підприємств* була створена в результаті проведення Міжнародної

---

⁴² Наприклад, наказом ДСЕКУ або Мінекономрозвитку.

⁴³ Див. посилання 31, с. 10.

⁴⁴ Там же, ст.10

⁴⁵ Ліга оборонних підприємств України. Офіційний сайт <http://ldc.org.ua/>

спеціалізованої виставки «Зброя та безпека-2016», що підкреслює важливість таких заходів для об'єднання зусиль на національному рівні. Враховуючи велику кількість і різноманітність суб'єктів процесу міжнародних передач ТВП і ТПВ, необхідність максимально можливого урахування точок зору та позицій усіх сторін і нагальної потреби в розвитку ДПП в Україні, було б доцільно **організувати проведення національних форумів з питань ЕК на регулярній основі**, а також позачергово, - при кардинальних змінах в умовах здійснення міжнародних передач товарів, включаючи введення в дію важливих нормативно-правових актів.

Остання рекомендація щодо удосконалення національної системи ЕК в Україні шляхом узгодження процедур і правил ЕК України з відповідними процедурами і правилами ЄС полягає в тому, що такі напрями діяльності, які передбачають залучення громадянського суспільства, експертного співтовариства, розвиток ДПП, обмін інформацією між суб'єктами процесу міжнародних передач ТПВ, організація широких обговорень проектів нормативних документів тощо, могли б отримати серйозну підтримку з боку ***національного спеціалізованого видання***, присвяченого проблематиці ЕК, якого й досі бракує Україні.

Інструкція з користування Єдиним списком товарів подвійного використання

Єдиний список товарів подвійного використання (далі – Єдиний список) - об'єднаний контрольний список товарів подвійного використання з сучасною міжнародною структурою, розроблений та гармонізований з аналогічним списком товарів подвійного використання ЄС (Додаток 1 до Регламенту ЄС №428/2009 від 5 травня 2009 року), призначений для ідентифікації товарів у галузі державного експортного контролю.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 р. №1 “ Про внесення змін до Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання” прийнято Єдиний список товарів подвійного використання.

Єдиний список складається за відповідними групами товарів спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань державного експортного контролю із залученням заінтересованих центральних органів виконавчої влади і затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Порядок процедур щодо оформлення та здійснення міжнародних передач товарів подвійного використання є законодавчо встановленим та контролюється на державному рівні.

Завданням розробленої Інструкції є ознайомлення зі структурою та принципами, покладеними в основу формування Єдиного списку. Крім того, Інструкція сприятиме в підготовці обґрунтування висновку щодо ідентифікації товарів, тобто встановлення відповідності опису та характеристик того чи іншого товару, що є об'єктом міжнародної передачі, опису та характеристикам товарів, внесених до Єдиного списку, що підлягають державному експортному контролю.

Інструкція підготовлена як методичний інструментарій для юридичних та фізичних осіб, які є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, посадовців органів державної влади, фахівців підприємств, установ, організацій України, зайнятих у сфері експортного контролю, а також інших користувачів, зацікавлених проблематикою експортного контролю за міжнародними передачами товарів та технологій подвійного використання.

1. Законодавчі акти України, якими встановлено вимоги до порядку міжнародних передач товарів

Вимоги до міжнародних передач товарів, у т.ч. укладання зовнішньоекономічних договорів (контрактів) стосовно міжнародних передач товарів, встановлені нормативно-правовими актами національного законодавства, найбільш важливі положення з яких наводяться нижче.

Визначення терміну “товари подвійного використання” наведено у Статті 1 Закону України "Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання" від 20 лютого 2003 року № 549-IV:

“товари подвійного використання — окремі види виробів, обладнання, матеріалів, програмного забезпечення і технологій, спеціально не призначені для військового використання, а також послуги (технічна допомога), пов'язані з ними, які, крім цивільного призначення, можуть бути використані у військових або терористичних цілях чи для розроблення, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі окремі види ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України”.

У Статті 2 цього ж Закону окреслені сфери діяльності, які включені до міжнародних передач товарів:

“дія цього Закону поширюється на діяльність, пов'язану з міжнародними передачами товарів, включаючи надання посередницьких (брокерських) послуг, виробниче, науково-технічне та інше кооперування, демонстрування товарів як експонатів на міжнародних виставках та ярмарках з метою рекламування, проведення випробувань, торгівлю та операції з обміну ними.”

Міжнародні передачі товарів здійснюються на основі зовнішньоекономічних договорів (контрактів). У такі договори (контракти) рекомендується вносити положення, що стосуються особливостей здійснення конкретної міжнародної передачі товарів, а також положення, які визначають належні зобов'язання та гарантії імпортера щодо виконання умов поводження з товарами, що імпортуються, та надання про це відповідних документів українському експортеру.

При цьому слід ураховувати, що відповідно до Статті 6 Закону України від 16.04.91 № 959-ХІІ “Про зовнішньоекономічну діяльність” - “зовнішньоекономічний договір (контракт) може бути визнано недійсним у судовому порядку, якщо він не відповідає вимогам законів України або міжнародних договорів України”.

Важливо:

Товари, що є предметом договору (контракту) можуть виявитися товарами подвійного використання. Саме тому суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, а також інші причетні до міжнародних передач особи мають бути ознайомлені зі списком товарів, до міжнародних передач яких застосовуються процедури державного експортного контролю.

Для вирішення питання належності товару, що є предметом міжнародної передачі, до товарів подвійного використання, застосовується

процедура “ідентифікації товарів”, що передбачає встановлення відповідності конкретних товарів, які є об'єктами міжнародних передач, найменуванню та опису товарів, внесених до Єдиного списку.

Звертаємо увагу на те, що відповідно до Статті 12 Закону №549 проведення попередньої ідентифікації товарів, а також необхідних заходів, пов'язаних з отриманням дозвільних документів на здійснення міжнародних передач таких товарів, віднесено до обов'язку суб'єкта господарювання.

2. Структура й основні характеристики Єдиного списку та пов'язані документи, що розроблені до цього Списку

2.1. Загальний підхід до експортного контролю держав-членів Європейського Союзу

Держави ЄС, у рамках зобов'язань як членів ООН, керуються Резолюцією Ради безпеки ООН №1540 від 28 квітня 2004 р., якою встановлено вимогу щодо вжиття та забезпечення виконання ефективних заходів для створення національних механізмів контролю, що запобігають розповсюдженню ядерної, біологічної або хімічної зброї та засобів її доставки, у тому числі шляхом створення ефективних систем контролю за товарами, пов'язаними з ЗМЗ та засобами її доставки.

Під час здійснення заходів експортного контролю відносно товарів подвійного використання держави ЄС керуються також вимогами, що визначені у Регламенті ЄС №428/2009 від 5 травня 2009 року.

Список товарів подвійного використання ЄС, що наведений у додатку I до зазначеного документу, постійно оновлюється, виходячи з рішень, які приймаються державами-учасницями міжнародних режимів експортного контролю.

2.2. Структура та основні характеристики Єдиного списку

Єдиний список створений на основі відповідних списків, що застосовуються в організаціях міжнародних режимів експортного контролю

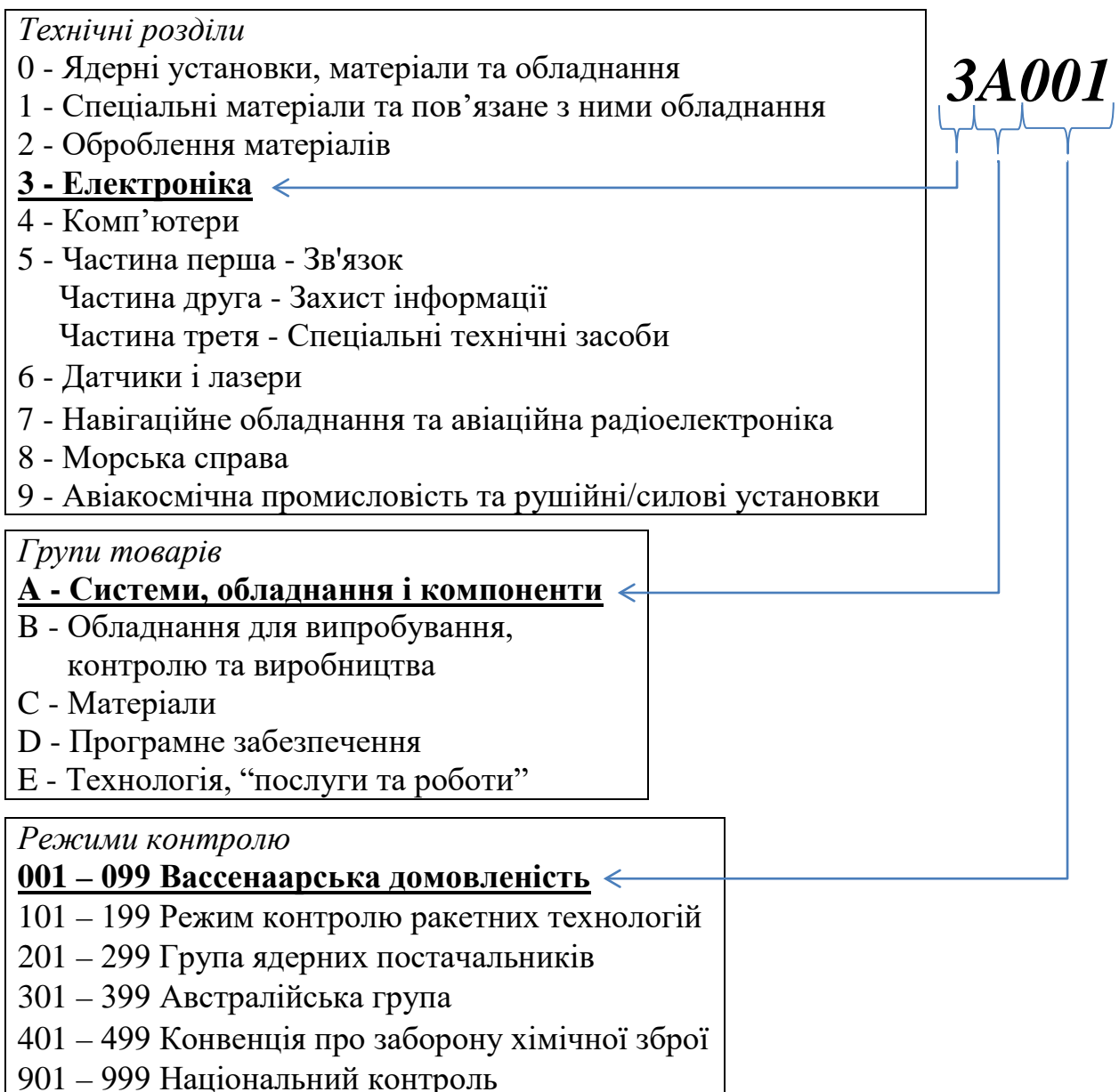
і є компіляцією цих списків у єдине поле.

Структура Єдиного списку товарів подвійного використання України містить єдиний логічний підхід, зокрема поділ на відповідні технічні розділи, групи та категорії товарів. Враховуючи це, структура Єдиного списку включає:

- 10 технічних розділів (0, 1...9);
- 5 груп товарів (А, В, С, D, E);
- кожна група має по три символи як номери посилання на режими (001-099 ВД, 101-199 РКТР, 201-299 ГЯП, 301-399 АГ, 401-499 КХЗ, 901-999 НК).

Приклад:

товар “Інтегральні мікросхеми” має номер позиції в Єдиному списку “3A001”

У випадку, коли опис товару має бути уточненим – наводиться маленька латинська літера від “a” і далі, перед та після якої ставиться крапка (3A001.b.). Якщо таке уточнення має декілька параметрів, вони визначаються цифрами від 1 і далі після уточнення опису товару, а після цього ставиться крапка та знову маленька латинська літера від “a” і далі (3A001.b.4.e.1).

2.2.1. Визначення термінів, приміток, акронімів та аббревіатур в Єдиному списку

Єдиний список починається з таких підрозділів:

- загальні примітки;
- визначення термінів, що використовуються в цьому списку;
- акроніми та аббревіатури, що використовуються у цьому списку.

Розглянемо ці підрозділи більш детально

Загальні примітки

Беручи до уваги те, що примітка – короткий запис, що використовується для пояснення певного тексту, зазначимо, що у даному Єдиному списку використовуються:

- *загальні примітки*, наведені на початку Єдиного списку, для пояснень, що стосуються всього списку або його окремих розділів;
- *окремі примітки, технічні примітки та особливі примітки* - стосуються окремих позицій, абзаців, термінів, та наводяться у відповідних позиціях, абзацах, термінах у Єдиному списку для пояснень, що стосуються безпосередньо тексту, до якого вони наводяться.

Визначення термінів, що використовуються в Єдиному списку

У діяльності, пов'язаній з описом технологій, порівнянням певних характеристик і технічних параметрів приладів та обладнання тощо,

критично важливим є однозначне трактування термінів, акронімів і абревіатур, а також загальних пояснень (приміток) до всього Єдиного списку.

Важливо звернути увагу на те, що для позначення термінів у Єдиному списку використовуються подвійні лапки з різним написанням: “*курсив*”, і прямим шрифтом, тобто “**без курсиву**”.

При цьому терміни, виділені “*курсивом*”, наводяться у Примітках до відповідних позицій Єдиного списку та мають значення, наведені у примітках до позицій, в яких вони вживаються, і стосуються безпосередньо тільки цієї позиції.

Терміни, виділені в лапках “**без курсиву**”, мають нижче наведені значення та містять посилання на розділи, в яких вони вживаються, а також наводяться у розділі “Визначення термінів, що використовуються в цьому списку”, і стосуються всіх позицій у зазначених розділах Єдиного списку, де вони використовуються, за виключенням позицій, де ці терміни виділені “*курсивом*”.

Приклад: позначення термінів з “*курсивом*” та “**без курсиву**”:

1C101   Матеріали та пристрої для зменшення таких характеристик помітності, як відбивна здатність цілі, характерні ознаки в ультрафіолетовому та інфрачервоному діапазоні випромінювань та акустична сигнатура, крім тих, що визначені у позиції 1C001, що можуть застосовуватися у “*ракетах*”, підсистемах “**ракет**” або безпілотних літальних апаратах, визначених у позиції 9A012 або 9A012.a.

Технічна примітка.

*У позиції 1C101 “**ракета**” означає закінчені ракетні системи та безпілотні літальні апарати, здатні досягати дальності понад 300 км.*

У розділі “Визначення термінів, що використовуються в цьому списку”:

“**Ракети**” [Missiles] (розділи 1, 3, 6, 7, 9) — закінчені ракетні системи та безпілотні літальні апарати, здатні доставляти не менше ніж 500 кг корисного навантаження на дальність 300 км або більше.

Акроніми та аббревіатури, що використовуються у цьому списку

У Єдиному списку використовуються як аббревіатури, так і акроніми, наведемо їх визначення.

Абревіатура – складноскорочені слова, похідне слово, що виникає внаслідок аббревіації — утворення з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття (приклад: УТН – Українські телевізійні новини).

Акронім – аббревіатура, що складається з початкових літер або звуків слів твірного словосполучення (ХЗ – хімічна зброя, держадміністрація – державна адміністрація).

Якщо акроніми та аббревіатури використовуються як терміни, що позначені у **лапках та без курсиву**, вони наводяться в розділі “Визначення термінів, що використовуються в цьому списку”. В інших випадках терміни мають загальноприйняте значення.

3. Документи, необхідні для ідентифікації товару. Аналіз найменування, опису, призначення, сфери використання, кінцевого використання товару

Ідентифікація товару здійснюється на основі технічної (конструкторської) документації на цей товар і може включати такі документи: технічне завдання, паспорт, технічні умови на розробку та виготовлення цього товару, ДЕСТ (ГОСТ), ДСТУ тощо.

Використовуючи ці документи, слід чітко встановити повну та скорочену назву товару з визначенням його літерно-цифрового найменування, шифру, децимального номеру тощо, а також ознайомитися зі стислим описом, спеціальним призначенням, сферою використання та технічними характеристиками.

При цьому, насамперед, слід визначити сферу використання товару:

1. ***Військове призначення.*** Стосується товарів, внесених до Списку товарів військового призначення (затверджений Постановою КМУ №1807

від 20 листопада 2003р.). У цьому випадку потрібно отримати повноваження на здійснення міжнародних передач товарів військового призначення.

2. Подвійне використання. Стосується товарів, внесених до Списку товарів подвійного використання (затверджений Постановою КМУ №86 від 28 січня 2004р.). Основне призначення товару цивільне, але він може бути використаний у військових або терористичних цілях або у т.ч. для створення ЗМЗ або засобів її доставки. У такому випадку необхідно звертатися до Держекспортконтролю України для отримання дозвільних документів на міжнародну передачу товарів подвійного використання.

3. Суто цивільне використання. Стосується товарів, не внесених до вищезазначених контрольних списків. Відповідно до законодавства України міжнародні передачі суто цивільних товарів здійснюються, як правило, без дозвільних документів Держекспортконтролю України, за винятком випадків, які стосуються обмежень на міжнародні передачі товарів до окремих країн та необхідності надання державних гарантій щодо кінцевого використання товару.

Виходячи з найменування товару, рекомендуємо визначити ключове слово для пошуку подібного товару в Єдиному списку. Аналіз найменування та опис товару дає можливість визначити до якого розділу Єдиного списку і якої категорії в цьому розділі слід віднести такий товар.

Важливо:

Спеціальне призначення товару визначається суб'єктом здійснення міжнародних передач на основі формулювання його призначення, яке міститься у технічній (конструкторській) документації, а також з урахуванням належності найменування, опису або технічних характеристик цього товару до їх найменування, опису та технічних характеристик, внесених до Єдиного списку.

4. Методичні вказівки щодо ідентифікації товарів, схема пошуку та рекомендації

На етапі підготовки зовнішньоекономічного контракту проводиться аналіз вимог до міжнародної передачі даного товару, перевірка фірми-партнера, кінцевого використання товару та країни експортера (імпортера).

Для прийняття рішення щодо підконтрольності товару, спочатку проводиться його ідентифікація, а саме визначення відповідності зазначеного товару найменуванню та опису, наведеному в Єдиному списку.

Зупинимося більш детально на маркуванні кожної конкретної позиції Єдиного списку. Звертаємо увагу, що *перший символ – цифра від 0 до 9* – означає розділ Єдиного списку:

- 0 – Ядерні установки, матеріали та обладнання;
- 1 – Спеціальні матеріали та пов'язане з ними обладнання;
- 2 – Оброблення матеріалів;
- 3 – Електроніка;
- 4 – Комп'ютери;
- 5 – Частина перша - Зв'язок.
Частина друга - Захист інформації.
Частина третя - Спеціальні технічні засоби
- 6 – Датчики і лазери;
- 7 – Навігаційне обладнання та авіаційна радіоелектроніка;
- 8 – Морська справа;
- 9 – Авіакосмічна промисловість та рушійні/силові установки

Для подальшої деталізації позиції використовуються латинські літери –

A, B, C, D, E - які позначають групи товарів у кожному розділі:

- A – Системи, обладнання і компоненти;
- B – Обладнання для випробування, контролю та виробництва;
- C – Матеріали;

D – Програмне забезпечення;

E – Технологія, “послуги та роботи”.

Наступні три символи – *третій, четвертий і п'ятий* - використовуються для посилання на міжнародні або національний режими експортного контролю:

001 – 099 Вассенаарська домовленість;

101 – 199 Режим контролю ракетних технологій;

201 – 299 Група ядерних постачальників;

301 – 399 Австралійська група;

401 – 499 Конвенція про заборону хімічної зброї;

501 – 899 зарезервовано;

901 – 999 Національний контроль.

Таким чином, рекомендовану послідовність етапів ідентифікації товару коротко можна представити у такому вигляді:

- ідентифікація товару починається із визначення, до якого розділу належить цей товар;
- встановлення групи товару;
- у встановленій групі здійснюється пошук усіх подібних товарів;
- виконується порівняння технічних характеристик товару, контрольованого за Єдиним списком, що вказані в знайденій позиції, або позиціях, з відповідними характеристиками товару, що ідентифікується.

У випадку, якщо характеристики товару, який ми ідентифікуємо, відмінні (гірші) від характеристик контрольованого товару, і це підтверджується аналізом відповідних приміток (за наявності), до товару в знайденій позиції, то ми можемо зробити висновок про те, що ідентифікований товар за своїм найменуванням, описом, технічними

характеристиками та призначенням не відповідає опису товарів, які визначені в Єдиному списку.

Рекомендована послідовність етапів пошуку товарів у Єдиному списку наведена у табличній формі (див. таблицю 1).

Приклади спрощеного пошуку товарів в Єдиному списку: ядерні реактори, протигаз, нитконамотувальні машини, рицин, верстати, конденсатор, комп'ютери, радіообладнання, аеродинамічні труби, гіроскоп, гідроканали.

Таблиця 1

Розділ \ Група	А Системи, обладнання, і компоненти	В Обладнання для випробування, контролю та виробництва	С Матеріали	Д Програмне забезпечення	Е Технологія, “послуги та роботи”
0 – Ядерні матеріали, установки та обладнання	<i>Ядерні реактори</i>				
1 – Спеціальні матеріали та пов'язане з ними обладнання	<i>Протигаз</i>	<i>Нитконамотувальні машини</i>	<i>Рицин</i>		
2 – Оброблення матеріалів		<i>Верстати</i>			
3 – Електроніка	<i>Конденсатори</i>				
4 – Комп'ютери	<i>Комп'ютери</i>				
5 – Частина перша. Зв'язок. Частина друга. Захист інформації. Частина третя. Спеціальні технічні засоби	<i>Радіообладнання</i>				
6 – Датчики та лазери					
7 – Навігаційне обладнання та авіаційна радіоелектроніка	<i>Гіроскоп</i>				
8 – Морська справа		<i>Гідроканали</i>			
9 – Авіакосмічна промисловість та рушійні/силові установки		<i>Аеродинамічні труби</i>			

Нижче наведена рекомендована покрокова послідовність дій суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності при ідентифікації товару, що є предметом міжнародної передачі, на його відповідність до товарів подвійного використання:

Крок перший За назвою, призначенням та технічним описом товару визначити до якого розділу Єдиного списку (від 0 до 9) віднесені подібні товари.

Крок другий Відповідно до загальних характеристик товару, що нас цікавить, вибрати групу (від А до Е) у відповідному розділі.

Крок третій В обраній групі відповідного розділу Єдиного списку здійснити пошук усіх подібних товарів.

Крок четвертий Виконати порівняння технічних характеристик товару, що нас цікавить, з характеристиками знайденого товару (або товарів) та врахувати всі примітки до цієї позиції. Звернути увагу на загальні примітки на початку Єдиного списку, які можуть мати відношення до розділу, що розглядається.

Крок п'ятий У випадку відповідності характеристик товару, який ми аналізуємо, до товару, що наведений в Єдиному списку як такий, що підлягає державному експортному контролю, звернутися до Державної служби експортного контролю України за дозвільним документом.

Якщо характеристики не співпадають, робиться висновок про невідповідність товару, що є предметом міжнародної передачі, до товарів, визначених в Єдиному списку. Митне оформлення товару та здійснення міжнародної передачі здійснюється, як правило, без дозволу Державної служби експортного контролю України у порядку, визначеному законодавством України.

Приклад: Конденсатор однозарядний (повна енергія 15 кДж)

Крок перший.

Визначаємо відповідність подібного товару до певного розділу Єдиного списку.

“Конденсатор однозарядний” належить до розділу 3 - Електроніка

Крок другий.

Оскільки конденсатор є елементом радіоелектроніки, встановлюємо групу. Група А - Системи, обладнання, і компоненти.

В результаті проведеного аналізу, ми визначили, що “конденсатор” знаходиться в групі А розділу 3. Водночас, позиції в інших розділах, які містять слово “конденсатор” не розглядаються (2В350.d та 2В352.e), оскільки за своїм призначенням, та технічним описом мають інше застосування.

Крок третій.

За найменуванням ключового слова “конденсатор” здійснюємо пошук в групі А розділу 3:

3A001.e.2	2)	високоенергетичні накопичувальні конденсатори , а саме: <i>Особлива примітка.</i> <i>Див. також позицію 3A201.a та Список товарів військового призначення.</i>
3A001.e.2.a	a)	конденсатори з частотою повторення менше ніж 10 Гц (однорозрядні конденсатори), що мають усі такі характеристики:
3A001.e.2.a.1	1)	номінальну напругу 5 кВ або більше;
3A001.e.2.a.2	2)	густину енергії 250 Дж/кг або більше; та
3A001.e.2.a.3	3)	повну енергію 25 кДж або більше;
3A001.e.2.b	b)	конденсатори з частотою повторення 10 Гц або більше (багаторозрядні конденсатори), що мають усі такі характеристики:
3A001.e.2.b.1	1)	номінальну напругу 5 кВ або більше;
3A001.e.2.b.2	2)	густину енергії 50 Дж/кг або більше;
3A001.e.2.b.3	3)	повну енергію 100 Дж або більше; та
3A001.e.2.b.4	4)	кількість циклів заряду-розряду 10 000 або більше;

3A201.a	a)	імпульсні розрядні конденсатори , що мають будь-який з таких наборів характеристик:
3A201.a.1.a	1) a)	номінальна напруга більше ніж 1,4 кВ;
3A201.a.1.b	b)	запас енергії більше ніж 10 Дж;
3A201.a.1.c	c)	ємність більше ніж 0,5 мкФ; та
3A201.a.1.d	d)	послідовна індуктивність менше ніж 50 нГн; або
3A201.a.2.a	2) a)	номінальна напруга більше ніж 750 В;
3A201.a.2.b	b)	ємність більше ніж 0,25 мкФ; та
3A201.a.2.c	c)	послідовна індуктивність менше ніж 10 нГн;

Крок четвертий.

За повною назвою “конденсатор однозарядний” найбільш відповідною є позиція

3A001.e.2.a	a)	конденсатори з частотою повторення менше ніж 10 Гц (однорозрядні конденсатори), що мають усі такі характеристики:

Крок п'ятий.

Порівнюємо технічні характеристики нашого товару, а саме «Конденсатор однозарядний (повна енергія 15кДж)» з характеристиками товару в позиції 3A001.e.2.a.

Одна з обов'язкових характеристик «повна енергія 25 кДж або більше» є кращою ніж в товарі ««Конденсатор однозарядний (повна енергія 15кДж)»».

Враховуючи вищенаведене, робимо висновок, що «Конденсатор однозарядний (повна енергія 15кДж)» за найменуванням та описом (*технічними характеристиками*) **не відповідає** опису жодного з товарів, які визначені в Єдиному списку, що підлягають державному експортному контролю, на підставі якого здійснюється експортний контроль.

Митне оформлення такого товару та здійснення його міжнародної передачі, як правило, не потребує дозволу Державної служби експортного контролю України та здійснюється у порядку, встановленому законодавством України.

